

Zdeněk Pilous:

Fragmenta bryologica.

11—20

V této práci pokračuji v uveřejňování bryologických zlomků týkajících se našich i cizích mechů.

11. Taxonomická hodnota mechu *Ptychodium tauricum* Sap. z Krymu.

V časopise *Botanische Jahrbücher*, Beibl. XLVI, str. 28, v práci o krymských mechách popisuje Sapěhin nový mech sbíraný na Krymu. Vzhledem k tomu, že byl ve velkých bryologiích bez odůvodnění opomíjen a jinak nehodnocen, zajímal jsem se o jeho hodnotu, neboť právě studuji evropské druhy rodu *Lescuraea*. Podle latinské diagnosy bylo ihned jasno, že patří do tohoto rodu.

Jeho stručný popis je tento. Polštáře žlutozelené, nelesklé, hustě rozlehlé. Lodyhy 1–3 cm dlouhé, až 0,5 tlusté, plazivé, silně větevnaté, větve zakřivené. Parafylie četné, široce kopinaté, někdy nitovité. Listy přímo odstálé, za sucha přilehlé, slabě sbíhavé, z vejčité base náhle dlouze kopinatě zašpičatělé, přímé nebo trochu srpovitě, 1,5–1,8 mm dlouhé a 0,6–7,8 široké, žlábkovitě vyduté, rýhované, na okraji do tří čtvrtin ohrnuté, ve špičce drobně pilovité, žebro dole 0,65–0,80 široké, tlusté, do špičky vybíhavé, ve špičce na hřbetě zubaté. Střední buňky 5–6 μ široké a 10–30 μ dlouhé, ke špičce kratší, na okraji 13–17 řad čtverečných, 8–14 μ širokých, na basi jsou slabě laločnaté, směrem ke špičce ve styčných rozích s výčnělky. Listy větevné menší. Tobolka přímá nebo skoro přímá, pravidelná.

Porovnával jsem tuto originální diagnosu hlavně s popisem druhu *Lescuraea Saviana* Latzel. Avšak původní popis de Notariisův je velmi stručný a nevýstižný a proto od roku 1838 jej nikdo neuvádí a teprve Moenkemeyer v roce 1927 jej podle originálu rozluštil a hodnotil. Tak se stalo, že jej roku 1907 znovu Glövcík popsal jako *Pseudoleskea illyrica* Glövc. Srovnal jsem všechny tři popisy a přišel jsem k názoru, že se jedná o tutéž rostlinu. Náhodou objevil jsem v herbáři cotyp Sapěhinův, který zaslal Popěroví a tím se mi problém definitivně rozřešil. *Ptychodium tauricum* Sapěh. patří co synonymum k *Pseudoleskea Saviana* (de Not.) Latzel.

V jiné práci zdůvodním oprávněnost tohoto druhu, který Moenkemeyer řadí jako varietu k *Lescuraea atrovirens*. Roste dosud jen ve východním mediterrainu a označuji ji jako meridionální oreofyt.

12. *Amblystegium Sprucei* Br. eur., nový mech český.

Dne 28. X. 1954 botanisoval jsem v údolí labském v Krkonoších mezi obcemi Špindlerův Mlýn a Vrchlabí. Mnohokrát navštívil jsem tato místa, ale vždy bylo vděčné je ohledat. Vícekrát o nich píše Velenovský. Stavba přehrady změnila však značně situaci a ráz tohoto údolí mezi obcemi Přední a Zadní Labskou. (Dříve Volský důl a Krausovy boudy). Zde vystupují na povrch skály se značným obsahem vápna, jsou často vlhké až kapavé. Proto se na nich usadila vybraná mechová společnost. Když byla postavena

přehrada, musela být silnice přeložena značně výše a tím udělal se nový průlom do těchto skal. Od roku 1912 usadila se i na nich velmi zajímavá společnost. Nejvděčnější jsou však místa při staré silnici, dole při Labi proti papírně. I když odtud vymizelo *Brachyodontium trichodes* kdysi zde hojné, je zde ještě mnoho zajímavostí. Letos na podzim, když již značně zašel bylinný podrost, hlavně kopřivy, mohl jsem sbírat i u basí skal. Sbíral jsem zde *Amblystegium*, které jsem určil jako *Amblystegium Sprucei* B. r. e. u. r. Byl sterilní, ale měl četné ♂ květy, takže jsem mohl ohledat obalné listy s rozhodujícím znakem. Jsou trnovitě zubaté. V paždí listů byla přčetná rozmnožovací tělíska. Buňky listové svými rozměry také odpovídají. Revisí herbářového materiálu se ukázalo, že také mnou sbírané rostliny z Babiččina údolí u České Skalice patří sem. Rostou tam v dutinách rulových skal na břehu Úpy při 250 m. Z tohoto nálezu usuzuji, že bude v Krkonoších asi nalezen i jinde, je však přehlížen pro svoji drobnost nebo zaměňován s *A. confervoides* B. r. e. u. r. Nález tohoto mechu v Čechách není žádným překvapením, neboť roste na mnoha místech na Slovensku a jinde ve Střední Evropě. V Čechách nebude mít větší rozšíření jen proto, že je to druh subarkticko-alpinský, vápnomilný. Horských vápenců je v Čechách naprostý nedostatek. V Krkonoších roste ve společnosti *Plagiochila asplenoides*, *Blindia acuta*, *Mnium punctatum*, *Cratoneurum commutatum* C. *flicinum* a *Philonotis fontana*.

13. *Cynodontium Wahlenbergii* C. Hart. v Hrubém Jeseníku.

V třetí části svých výsledků uvádí J. P o d p ě r a překvapující nález arkticko-alpinského mechu *Cynodontium Wahlenbergii* C. H a r t. z Kamenité rokle. Široce se o něm rozepisuje a popisuje jeho naleziště. Tento nález nebyl 50 let nikým opakován. Vzhledem k tomu, že jde o tak vzácný a severský druh, budil tento nález podezření. Také J. Š m a r d a ve své práci o mechách Hrubého Jeseníku uvádí jej mezi druhy, které je nutno ověřit.

Ke svým geografickým studiím potřeboval jsem tento nález ověřit a proto vyhledal jsem doklad P o d p ě r ů v. V jeho herbáři jsou doklady dva, jeden z července a druhý ze srpna 1905.

Po pečlivém prostudování a srovnání s doklady severskými ověřuji správnost P o d p ě r o v a určení. Tím je Jeseníkům tento vysoce zajímavý druh zachován.

14. *Aulacomnium turgidum* opět v Tatrách.

Tento význačný arktický mech sbíral v Tatrách sám W a h l e n b e r g na své karpatské cestě. Znal jej velice dobře, neboť jej sám objevil pro vědu ve Skandinávii 1803. Tatranský nález uveřejnil 1814 ve své Flora Carpatorum, v níž praví: *Locis paludosis alpinum summorum raro, nonnisi infra lacum Hinzko convallis Miengsdorfensis supra terminum Mughii lectum* (W h l b. č. 1143 sub *Mnium*).

V roce 1873 jej opětovně sbíral L i m p r i c h t na Polském hřebenu při 2180 m. Od té doby není spolehlivých novějších nálezů. Pokud je o něm zmínka z nižších poloh, je to vždy omyl, neboť tu jde o *Aulacomnium palustre* var. *imbricatum* B. r. e. u. r., které je mu velice podobné a roste v Tatrách velmi hojně, zvláště na hřebenech Bělských Tater.

V roce 1953 sbíral jsem jej opětovně, a to na skalách těsně pod vrcholem Široké při 2240 m ve společnosti *Calliargon sarmentosum*.

Tento mech je typický arkticko-alpinský druh známý vzácně z Alp,

Tater, Skotska, Skandinávie, Färöerských ostrovů, pak z celé arktické Sibíře, Japonska a Severní Ameriky.

Než došlo k tisku tohoto příspěvku, uveřejnil J. Š m a r d a (Biologie IX. č. 1) svůj nález tohoto mechu pod kosodřevinou při cestě ze Sliezskeho domu do Tatranské Polianky při ca 1100 m. Z tak nízké polohy a nezvyklého stanoviště jej dosud nikdo neuvádí.

15. *Astomum Levieri* Limpr. v Čechách.

V herbáři Národního musea leží mech č. 161503, který byl určen jako *Astomum crispum* a sbíral jej v Jevanech blíže neznámý K r t c h o l. Prostudováním tohoto dokladu zjistil jsem, že je to celkem vzácný druh *Astomum Levieri* L i m p r. Nese všechny význačné znaky, jako plochý okraj listů, pošvičku podlouhlou, tobolku vejčitou, víčko zřetelně oddělené, dosti dlouze zobanité. Tímto nálezem potvrzuje se správnost názoru S c h i f f n e r o v a, který na P o d p ě r o v ě dokladu též od Jevan rozeznal také tento druh určený P o d p ě r o u za *Astomum crispum*. Doklad P o d p ě r ů v jsem bohužel nenašel.

16. *Mnium hymenophylloides* v Bělských Tatrách.

V roce 1925 sbíral J. S u z a v Bělských Tatrách v Dominově dolině při 1570 m drobný mech, který P o d p ě r a určil za *Mnium hymenophylloides* H ů b. Není mi známo, že by tento nález byl někde publikován. Později jej odtud uvádí J. Š m a r d a. V roce 1951 sbíral jej i v Liptovských holích ze Smutné doliny při 1750 m. Obvykle roste na vápencích, a proto nález z Liptovských holí bude z drcených žul, které jsou ve Smutné dolině časté. Ve střední Evropě je tento mech velice vzácný a naše lokality představují spojovací článek mezi Alpami, kamž až vyzařuje a severní Evropou, kdež je hojný.

Potvrzuje to můj názor, že snad všechny arktické a arkticko-alpínské mechy známé z Alp, a evropského severu, budou nalezeny také v Tatrách.

17. *Barbula glauca*, nový mech český.

Při revisi dokladů mechu *Molendoa Sendtneriana* našel jsem pod tímto jménem v P o d p ě r o v ě herbáři doklad z roku 1899 sbíraný v jeskyni u Turkovic nedaleko Čes. Krumlova. Vnějšíkem sice nápadně připomínal tento druh, ale po dlouhých srovnávacích studiích jsem dospěl k názoru, že je to *Barbula glauca* M ö l l. Je to nový, vysoce zajímavý druh pro Čechy. Vyskytuje se všude velmi vzácně a každému nálezci způsobil mnoho potíží při určování, neboť jde zjevně o morfosu.

České rostliny zcela souhlasí s popisem R y a n o v ý m, který je přepsán v L i m p r i c h t o v i. Je dvoudomý a nese četná tělíska rozmnožovací zcela shodná s *Barbula rigidula*. Sám R y a n zařadil tento druh do rodu *Didymodon*. M ö l l e r pak jej přeřadil k rodu *Barbula*. V roce 1914 popsali jej znovu N i c h o l s o n a D i x o n z kantonu Tessinského jako *Eucladium verbanum* N i c h. & D i x., které pak přeřadili k rodu *Barbula* do příbuzenstva *Barbula rigidula*. Dnes víme spolehlivě, že jde o stejné rostliny.

J. P o d p ě r a sbíral v roce 1897 u Blanska na skalách u Skalního mlýna podivný mech. Jak sám píše, po řadu let jej určoval a nevěděl si s ním rady. Kládl jej jako krasovou morfosu k *Gymnostomum*, pak do rodu *Eucladium verticillatum* var. *crispatum* R ö l l. S tímto označením poslal jej A. B a u e r o v i pro jeho exsiccata Musci europaei exsiccata v dobré snaze, aby i jiní

bryologové se o něm mohli vyjádřit. L. Loeske v Berlíně revidoval převážnou část rostlin vydávaných v této sbírce a tak studoval i tuto rostlinu. Podařilo se mu tento záhadný sběr určit jako *Barbula glauca* Möll. Teprve po návratu z války v roce 1922 uveřejnil jej Podpěra ve svých Výsledcích. Podrobně jej popisuje a připojuje kritické poznámky. Dnešní názor o tomto druhu je, že je to skiomorfosa suchých krasových údolí od *Barbula rigidula*. Není to dobrý druh, ale svojí vyhraněností ekologickou, bez přechodů a značným areálem vynucuje si postavení *Barbula rigidula* ssp. *glauca* (Ryán) comb. n.

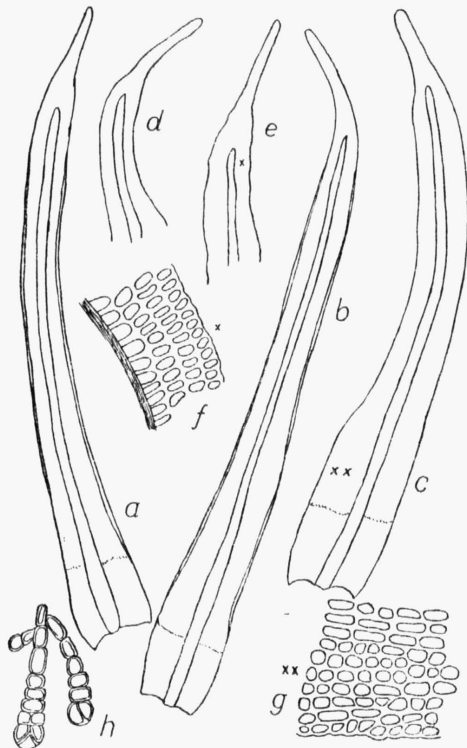
Moravská naleziště jsou tato: Moravský kras: Suché údolí u Skalního mlýna a na dně Macochy leg. J. Podpěra.

Podpěra v VI. části svých Výsledků na str. 13 uvádí *Molendoa Sendtneriana* na Býčí skále u Brna. ve f. *propagulifera* Podp. Práví, že rozmnožovací tělíska jsou zcela podobná druhu *Barbula rigidula*. Nenalezl jsem tento doklad, ale domnívám se, že jde také o mech *Barbula glauca*. Bude velmi účelné tento nález v terénu zrevidovat. Celkové rozšíření tohoto druhu je následující:

Norsko, na dvou místech v Oplandu, Švýcarsy, Kanton Tessin; Štýrsko; Itálie, provincie Como na dvou místech Dolní Rakousko, Kremstal u Hartensteinu.

Čechy. Morava.

Určitě bude nalezen v přechetných krasových dolinách na Slovensku, neboť je to druh zjevně středoevropský, rostoucí v nížině asi do 500 m.

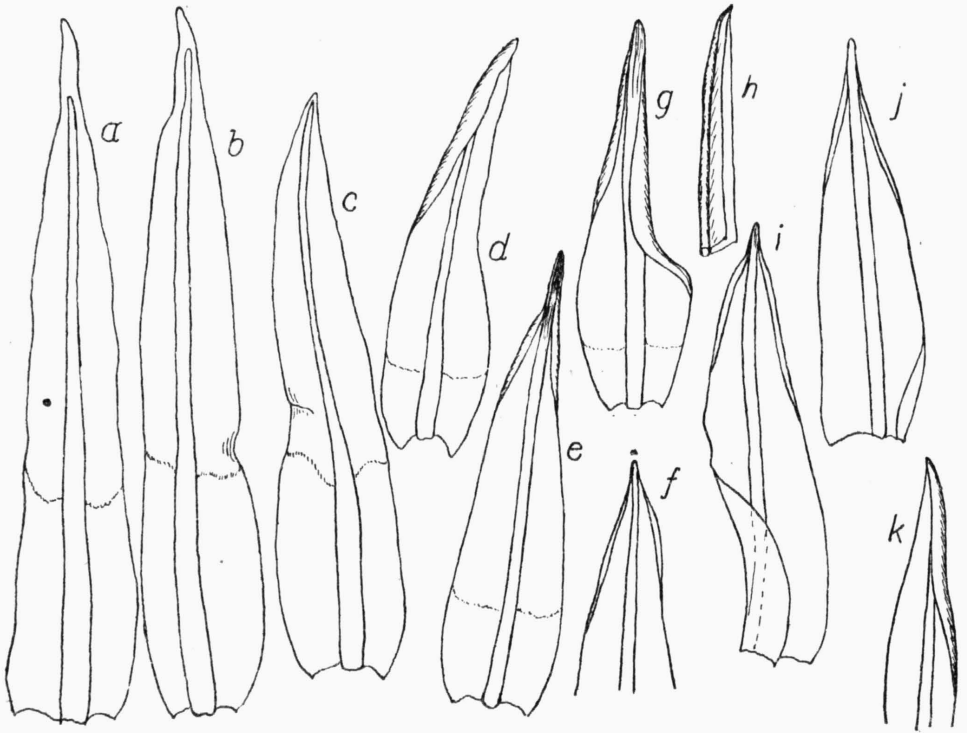
1. *Barbula glauca* Möll., a—c — listy, d, e — špička listová, f — buňky z horní části listu, g — buňky z dolní části listu, h — rozmnožovací tělíska.

18. Roste *Trichostomum viridulum* Bruch u Brna?

J. Podpěra ve svých Výsledcích bryologického výzkumu Moravy za léta 1909—1912 uvádí na str. 22 *Trichostomum viridulum* Bruch., a to od Rakovic a Podivína, rostoucí na slaných půdách, a dále od Brna ze Sokolnic. Byl jsem zvědav na tento vzácný mech a proto hledal jsem doklady. Bohužel nenašel jsem doklad od Rakvic. Jak Podpěra píše, revidoval tento nález sám L. Loeske a proto jej lze s klidem pokládat za správný. V herbáři jsem našel doklad od Sokolnic. Pro jeho prostudování přišel jsem k názoru, že nejde o *Trichostomum viridulum*, ale o mladou, krátkolistou formu *Trichostomum crispulum*. Jak lze na obrázku vidět, má *T. viridulum* listy delší, na okraji zcela ploché, kdežto *T. crispulum* od Sokolnic listy značně kratší, ve

špičce ± ohrnuté, často široce vehnuté, většina listů je zřetelně kápovitých.

Na základě tohoto zjištění máme u nás jen jediné naleziště *Trichostomum viridulum*.

2. a–c — listy *Trichostomum viridulum*, d–k — listy *T. crispulum*.

19. *Hypnum Vaucheri* Lesq. v Jeseníku.

Hypnum Vaucheri je velmi zajímavý druh. Má široké rozšíření v Evropě, Asii i Severní Americe, ale pro svoji velikou podobnost s polymorfním *Hypnum cupressiforme* je obvykle přehlížen. Také z našeho území je uváděn velmi pozdě. Prvně byl postřehnut A. Bauerem. Na toto upozornění věnoval mu pozornost i Velenovský a sbíral jej na více místech. Před lety uveřejnil jsem studii o jeho rozšíření. Od té doby nashromáždil jsem ohromný materiál náš i cizí, takže dnes víme o jeho rozšíření mnohem více. Je to typický druh vápencový, rostoucí od nejnižších poloh až do vysokohoří. Mimo čisté vápence sbíral jsem jej na opukách, čediči, drcené rule a křemenných rulách. Zajímavé je, že na jiných horninách než čistém vápenci tvoří obvykle nějakou formu. Tak u Libochovic na opukách roste ve var. *coelophyllum* M o l., která byla dříve pokládána za odrůdu čistě vysokohorskou. U Vel. Žernošek na drcených rulách Venduly roste v odrůdě v. *coelophyllum* f. *viridum* m. Zde je ve společnosti čistě mediterranních mechu na př. *Tortella nitida* a *Funaria mediterranea*. Na čedičích přichází f. *longifolia* m. Letos byl jsem při sjezdu moravských botaniků na Jeseníku a nejvíce mne zajímal ovšem Petrův

kámen. Mimo jiné zajímavosti sbíral jsem zde drobné *Hypnum*, které jsem pak určil za *Hypnum Vaucheri* var. *tenella* m. Vnějšíkem tento druh vůbec nepřipomíná, ale podle charakteristických listů patří sem. Tvoří však velmi rázovitou odrůdu. Bez udání formy sbíral jej zde již *Milde*. V odrůdě *H. Vaucheri* var. *coelophyllum* jej odtud uvádí *J. Šmarda* (Přír. sbor. ostr. kraje XV, 1954, č. 1). Podle popisu se domnívám, že je to tatáž forma, kterou níže popisuji jako var. *tenellum* m. Pravá var. *coelophyllum* *Mol.* je mnohem statnější. Níže uvádím přehled našich forem. Za základ, jako v. *eu-Vaucheri* vzata rostlina, kterou *Limpricht* popsal v III. díle *Laubmoose*. Je vzata z *Rabenhorstovy* *Bryotheca europaea* č. 758. (*Seisser Alp bei Bozen leg. Milde*.) Její listy a buňky jsou na obraze 1. Tyto rostliny jsou proti našim značně štíhlejší.

v. *eu-Vaucheri*

Folia dense conferta, subfalcato secunda, lutescenti et auro-virida, ex ovato et oblongo lanceolata, 1,6 mm longa, 0,5—0,7 mm lata. Cellulis 0,007 lat. et 0,049 mm long.

f. *uncinatala* f. n.

Habitu, foliorum forma *Hypnum cupressiforme* f. *uncinatala* *B. eur.* similia, sed paulo majus. Folia valde regulariter dense falcata vel circinato falcata. Ramulis apice uncinato incurvis. Srbsko prope Beroun. Vzhledem zcela připomíná statnější *Hp. cupressiforme* f. *uncinatala* *B. eur.* Listy má husté, velmi pravidelně srpovitě až kroužkovitě jednostranné. Špička větví srpovitě zakřivená. Srbsko u Berouna.

f. *longifolia* f. n.

Caespites laxae caespitosum. Caulis prostratus, ramosus. Folia lanceolata, 1,7 mm longa, 0,4 mm lata, apice sensim longiuscule apiculata. Cellulis alaribus numerosis. Rohatec apud Křesín. Rostliny volně polštářovité nebo rozlezlé. Lodyhy plazivé, volně rozlehlé, větevnaté, dosti řídké olistěné. Listy kopinaté, 1,7 mm dl., 0,4 mm široké, dlouze tenče zašpičatělé, jednostranné. Křídelné buňky četné. Rohatec u Křesína.

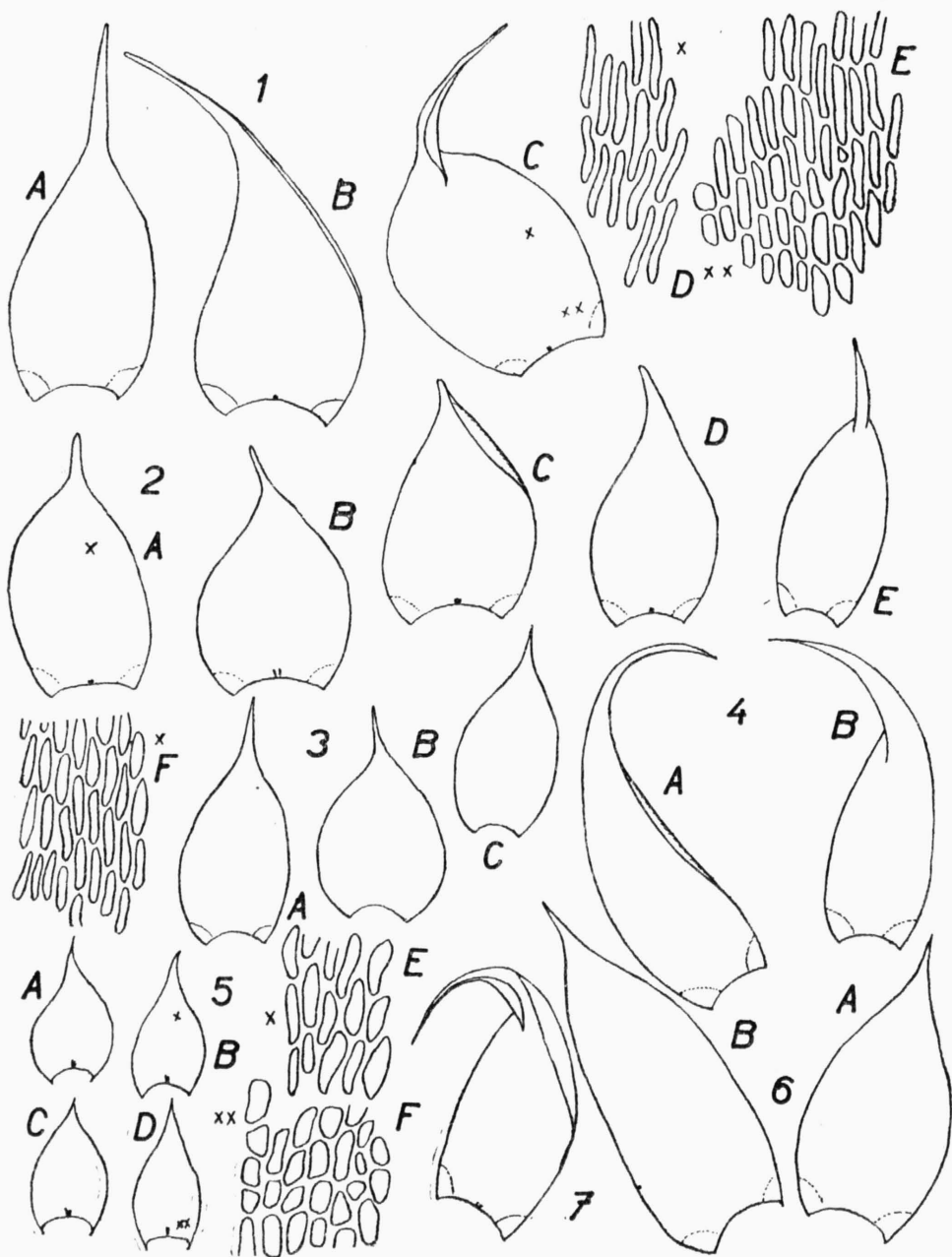
v. *coelophyllum* (*Mol.*) *Mol.* Stud. Alg. Alp. 1865.

Rostliny mnohem menší, nahnědlé, s lodyžkami pěkně jehnědovitě olistěnými. Listy husté, střechovité, vyduté, přímé neb jen špičkami jednostranné, 0,88 mm dl., 0,47 mm š. Buňky značně kratší, 0,020 mm dlouhé a 0,006 mm široké. Olistěné lodyžky 0,88 mm široké. Evaň u Libochovic a na více místech na Slovensku.

f. *viridum* f. n.

Planta fusco virida, fragilis. Folia erecta, imbricata, late breviterque ovata, subito breviter apiculata, 0,7 mm long., 0,4 mm lat. Cellulis plus incrassata, 0,021 mm long., 0,006 mm lat., multo brevioribus. Velké Žernoseky prope Lovosice.

Rostliny drobnější, lámavé, rozpadavé, hnědozelené. Olistěné lodyžky nejvýš 0,88 mm široké, často tenčí. Listy přímé, široce a krátce vejčité, náhle v delší špičku zúžené, 0,7 mm dl. a 0,4 mm šir. Buňky krátké, více

3. *Hypnum Vaucheri*, 1 *eu-Vaucheri* a–c – listy, d – buňky ze střední části listu, e – buňky z dolní části listu. 2 v. *coelophyllum* a–e – listy, f – buňky ze střední části listu. 3 f. *viridum* a–c – listy, 4 f. *longifolium* a–b – listy, 5 v. *tenellum* a–d – listy, e – buňky z horní části listu, f – z dolní části listu, 6 f. *julacea* a, b – listy, 7 f. *uncinatula* list.

ztloustlé, mnohem kratší než u typu, 0,021 mm long., 0,006 mm lat. Velké Žernoseky: na stráni zvané Vendula.

f. *julacea* (Z e t t.) P o d p.

Paulo majus, viridi albicantes. Caulis simplex vel parce ramosus, erectus. Folia erecta, arcte imbricata, ovata, 1,4 mm longa, 0,7 mm lata. Cellulis minus incrassatis. Strečno, Súlov.

Rostliny mnohem statnější, bělavě zelené. Olistěné lodyžky 1,5 mm široké, 2—3 cm dlouhé. Listy přímé, velice hustě přilehlé, střechovité, vejčité, 1,4 mm dlouhé a 0,7 mm široké. Buňky méně ztloustlé. Strečno, Súlov.

var. *tenella* v. n.

Plantae viridi-albicantes, gracilescentes. Caulis simplex, tenuis, fragilis, 8 mm long. Folia dense imbricata, minuta, 0,6 mm longa, 0,1 mm lata, late breviterque ovata, apice subito constricta. Cellulis 0,024 mm long., 0,006 mm lat. Petrův kámen v Hrubém Jeseníku. Rostliny velice drobné, husté, rozpadové, poléhavé, jednoduché nebo málo větvené, tenké, lámavé, 6—8 mm dlouhé. Olistěné lodyžky jen 0,3—0,4 mm široké. Listy velmi hustě střechovité, přímé, drobné, dosti náhle zašpičatělé, 0,6 mm dlouhé a 0,1 mm široké. Buňky krátké, 0,024 mm dlouhé a 0,006 mm široké. Petrův kámen v Hrubém Jeseníku.

20. *Lescuraea decipiens* Limpr. v Čechách.

Ve čtvrté části svých Bryologických příspěvků z Čech za rok 1900—1901 uvádí V e l e n o v s k ý z Krkonoš z Klausova dolu za Sv. Petrem tehdy nedávno L i m p r i c h t e m popsaný mech *Ptychodium decipiens* L i m p r. Při revisi krkonošských mechů jsem jej v této dolině a jinde dlouho marně hledal. Znáám jej v terénu velmi dobře z Tater a proto jsem vylučoval možnost, že jej přehlížím. V Tatrách má ráz mechu velehorského, roste jen od 1600 m do 2200 m, hlavně poblíž ledových vod na místech občas zaplavovaných.

Když moje hledání v terénu nevedlo k cíli, vyhledal jsem doklad V e l e n o v s k é h o. Je to nepatrný fragment. Po jeho prostudování jsem zjistil, že je to mladé stadium *Brachythecium reflexum* B r. e u r. Vnější podobnost je sice značná, ale mikroskop ukáže četné rozdíly. Proto vyškrtl jsem tento druh ze seznamu českých mechů.

Pracuji na monografické studii rodu *Lescuraea* ze střední a jižní Evropy. Při revisi mého sběru označeného jako *Lescuraea saxicola*, sbíraného v Malé sněžné jámě v Krkonoších roku 1932, jsem zjistil, že tam na čediči roste *Lescuraea decipiens* L i m p r. Tím je pro Krkonoše zachován zajímavý druh. Zjistil jsem jej také z mnoha míst v Bulharsku. Tím opravuji názor na jeho rozšíření. Je to obyčejný horský druh rozšíření středoevropského. Systematická hodnota tohoto druhu není značná. Označuji jej jako *Lescuraea mutabilis* ssp. *decipiens* (L i m p r.) c o m b. n.

Adresa autora: Z. P i l o u s, Hostinné n. L. 433.

В этой работе автор продолжает опубликовывать дальнейшие бриологические отрывки.

11. Таксономическая оценка [мха *Ptychodium tauricum* Sar., растущего в Крыму.

В журнале *Botanische Jahrbucher, Beibl.* XLVI, стр. 28, Са п е г и н описывает новый мох *Ptychodium tauricum*. Автор заинтересовался его таксономической оценкой, так как этот вид мха необоснованно был обойден молчанием и в больших бриологических трудах. Сравнивая диагнозы и рисунки я нашел, что речь идет о *Lescuraea Saviana* (de Not.) Latzel. В гербарии И. Подперы находится дубликат Са п е г и н а, подтверждающего правильность определения.

12. *Amblystegium Sprucei* Br. eur — новый чешский мох.

Этот мох, известный в Словакии, растет на многих известняковых местах, но в Чехии он не был известен. Автор собирал этот мох в Крконошах, в долине реки Лабы, между селениями Передней и Задней Лабской, затем в Чешской Скалице: Бабочина долина, на гранитных скалах, на высоте 250 м.

13. *Cynodontium Wahlenbergii* C. Hart в Грубом Есенике.

И. Подпера собирал этот арктическо-альпийский мох в Каменитом ущельи, в Грубом Есенике. Никому после него не удалось повторить такую находку и это вызвало у многих бриологов предположение, что в данном случае могла произойти ошибка. Имеющийся материал был мною проконтролирован и оказалось, что этот мох был вполне правильно определен. Таким образом, присутствие этого интересного мха в Есенике можно считать доказанным.

14. *Aulacomnium turgidum* в Татрах.

Этот достопримечательный арктический мох собирал в Высоких Татрах сам автор В а л е н б е р г. После него его нашел Г. Л и м п р и х т в 1873 году. С тех пор этот вид никем не был собираем и только в 1953 году он был мною найден на Широкой, на высоте 2240 м.

15. *Astomum Levieri* L i m p r. в Чехии.

Этот мох, растущий в Чехии, приводился уже В. Ш и ф ф н е р о м на основании стерильного материала, который собирал И. Подперой у Еван. Автор обнаружил в гербариях Национального Музея в Праге другой экземпляр, собранного в Еванах К р т х о л е м, тоже определенный как *A. Levieri* L i m p r. Таким образом этот мох вполне закреплен для нашей территории.

16. *Mnium hymenophylloides* Н и б. в Бельских Татрах.

Этот мох, определенный И. Подперой, в 1925 году собирал в Татрах И. Суза, в Доминовой долине, на высоте 1570 м. Однако, этот интересный и для нашей территории новый мох нигде не был опубликован. В 1951 году его нашел И. Ш м а р д а в Липтовских горах, в Смутной долине, на высоте 1750 м.

17. *Barbula glauca* Мо II. — новый чешский мох.

При ревизии материала *Molendoa Sendtneriana* автор обнаружил под этим названием мох, собранный И. Подперой у Чешского Крумлова, в небольшой пещере недалеко Турковиц, который был определен как *Barbula glauca* Мо II. Он является сикноморфозой от *Barbula rigidula*. В дальнейшем автор приводит изучение истории этого интересного во всех отношениях мха, доказывая его принадлежность к *Barbula rigidula*, как ssp. *glauca* (R у а n) comb. nova.

В последующем автор приводит обзор всех до сего времени известных локалит.

18. Растет ли *Trichostomum viridulum* Вгуче возле Брна, на Мораве?

И. Подпера приводит этот редкий теплолюбивый мох, растущий у железнодорожного полотна между Раковицами и Подвином и затем в окрестностях Сокольных у Брна. Подтверждение о первом местонахождении не сохранилось, но оно было проверено Л. Лоеске и поэтому можно считать его вполне правильным. Что же касается доказательства второго местонахождения, то там растет *Trichostomum crispulum* Вг., коротколистная форма. Следовательно, мы имеем только одно достоверное местонахождение.

19. *Hypnum Vaucheri* в Грубом Есенике.

Автор собирал на Есенике очень мелкую форму этого мха. При этом приводятся сведения о распространении и местонахождении этого мха в Чехословакии, а также приводится, как я установил на этой территории, обзор разновидностей этого мха.

20. *Lescuraea decipines* в Чехии.

И. Веленовский приводит этот вид, растущий в Клаусовой долине, в Крконошах. Однако, в данном случае речь идет о замене этого вида с молодой стадией *Brachathecium reflexum*. Автор сам его собирал на базальтах в Малой Снежной яме, в Крконошах.

Z. P i l o u s:

Fragmenta bryologica 11—20.

Die vorliegende Arbeit des Autors ist eine Fortsetzung seiner bisher veröffentlichten bryologischen Fragmente. (Preslia 1956, 28 : 42—51.)

11. Der taxonomische Wert des Mooses *Ptychodium tauricum* Sapěh. von der Krim.

In der Zeitschrift Botanische Jahrbücher, Beibl. XLVI, Seite 28, beschreibt Sapěhin ein neues Moos *Ptychodium tauricum*. In den grossen bryologischen Arbeiten wurde es ohne Grund übersehen. Der Autor interessierte sich für dessen taxonomischen Wert. Durch Vergleich der Diagnosen mit den Abbildungen stellte er fest, dass es sich um *Lescuraea Saviana* (de Not.) Latzel handelt. In J. Podpěra's Herbarium befindet sich Sapěhin's Cotyp, welcher die Richtigkeit der Bestimmung bestätigte.

12. *Amblystegium Sprucei* Br. eur., ein neues Moos Böhmens.

Dieses Moos kommt in den Kalkgebieten der Slowakei häufig vor, in Böhmen jedoch wurde es erstmals vom Autor gesammelt, und zwar im Elbetal zwischen den Gemeinden Přední und Zadní Labská bei Vrchlabí, dann weiter in der Umgebung der Stadt Česká Skalice im Tale Babiččino údolí auf Gneisfelsen in 250 m Seehöhe.

13. *Cynodontium Wahlenbergii* C. Hart. im Altvatergebirge (Jeseniky).

Dieses arktisch-alpine Moos sammelte J. Podpěra im Altvatergebirge im Kamenitá rokly. Dieser Fund, der seitdem nicht wiederholt wurde, weckte bei vielen Bryologen den Verdacht, dass es sich um einen Irrtum handelt. Der Autor revidierte den Fund Podpěra's und stellte die Richtigkeit seiner Bestimmung fest. Damit bleibt diese interessante Art dem Gesenke erhalten.

14. *Aulacomnium turgidum* Wahlenb. in der Hohen Tatra (Vysoké Tatry).

Dieses bedeutsame arktische Moos sammelte in der Hohen Tatra Wahlenberg selbst. Darauf sammelte es im Jahre 1873 Limpricht. Seitdem wurde es nicht mehr gefunden. Erst im Jahre 1953 sammelte es wiederum in der Hohen Tatra der Autor, und zwar auf der Široká in 2240 m Seehöhe.

15. *Astomum Levieri* Limpr. in Böhmen.

Dieses Moos führt nach einem sterilen Fund, den Podpěra in der Nähe der Ortschaft Jevany gemacht hat, bereits Schiffner an. Der Autor fand im Herbarium des Prager Nationalmuseums einen weiteren reichlich fruktifizierenden Beleg, gleichfalls von der Ortschaft Jevany, der Krehol gefunden hat, und bestimmte ihn gleichfalls als *Astomum Levieri* Limpr. Dadurch ist dieses Moos für die ČSR verlässlich festgestellt.

16. *Mnium hymenophylloides* Hüb. in der Bělské Tatry.

Im Jahre 1925 sammelte dieses Moos J. S u z a in „Dominův důl“ bei 1570 m in der Bělské Tatry, das J. P o d p ě r a bestimmte. Dieses äusserst interessante und für die ČSR neue Moos war bisher nirgends publiziert worden. Im Jahre 1951 sammelte es J. Š m a r d a in Liptovské hole in der Smutná dolina bei 1750 m.

17. *Barbula glauca* Möll., ein neues Moos in Böhmen.

Bei der Revision des Materials *Molendoa Sendtneriana* traf der Autor auf ein unter diesem Namen bei der Ortschaft Turkovice unweit von Český Krumlov von J. P o d p ě r a in einer kleinen Höhle gesammelte Moos, das er als *Barbula glauca* M ö l l. bestimmte. Es ist eine Skiomorphose der *Barbula rigidula*. Er befasst sich weiter mit der Geschichte dieses höchst interessanten Moooses und beweist seine Zugehörigkeit zu *Barbula rigidula* als ssp. *glauca* (R y a n) c o m b. n o v a. Weiter führt er eine Übersicht aller bisher bekannten Fundorte an.

18. Wächst *Trichostomum viridulum* Bruch bei Brünn (Brno) in Mähren?

J. P o d p ě r a gibt dieses seltene wärmeliebende Moos an der Bahnstrecke zwischen Rakvice und Podivín und weiter bei der Ortschaft Sokolnice an. Der Originalfund an der erstgenannten Lokalität ist nicht erhalten, er wurde jedoch von L. L o e s k e revidiert und kann somit als einwandfrei angesehen werden. Bei dem zweiten Fund handelt es sich um eine kurzblättrige Form von *Trichostomum crispulum* B r. Demzufolge gibt es bei uns nun noch einen verlässlichen Fundort.

19. *Hypnum Vaucheri* Lesq. im Gesenke (Jeseníky).

Der Autor sammelte im Gesenke eine sehr zarte Form dieses Moooses. Aus diesem Anlass befasst er sich mit seiner Verbreitung und dem Vorkommen in der ČSR und gibt eine Übersicht der Variabilität an, die er hier feststellte.

20. *Lescurea decipinens* Limpr. in Böhmen.

J. V e l e n o v s k ý führt es vom Klausův důl im Riesengebirge an. Es handelt sich jedoch um eine Verwechslung mit *Brachythecium reflexum* in einem jugendlichen Stadium. Der Autor sammelte es auf den Basaltfelsen in der Kleinen Schneegrube im Riesengebirge.